

Ганна Турчанікова

викладач кафедри

тактико-спеціальної підготовки

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ

ДОСВІД ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ КАНАДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

У сучасному світі якісна підготовка правоохоронців є одним із ключових чинників забезпечення безпеки та довіри суспільства до поліції. Використання міжнародного досвіду, зокрема передових підходів країн із розвинутою системою правоохоронних органів, стає важливим інструментом у процесі реформування навчальної програми підготовки поліцейських в Україні. Такий обмін знаннями дозволяє запозичити ефективні методики навчання, адаптувати кращі практики до місцевих умов, а також сприяє формуванню нової культури служби, орієнтованої на права людини та професіоналізм.

Особливо цінним є досвід Канади, а саме підрозділ Королівської канадської кінної поліції ((Royal Canadian Mounted Police) далі – ККП) [1]. Назва «кінна поліція» історична – ККП була заснована в 1873 році як Північно-західна кінна поліція, і в ті часи коні й справді були основним способом пересування, але зараз коні використовуються переважно для церемоній та парадів (наприклад, знаменитий Musical Ride). З розвитком технологій ККП адаптувалась до сучасних умов. На сьогодні цей підрозділ використовує автомобілі, мотоцикли, снігоходи, літаки, вертольоти, катери, а також має кіберпідрозділи, криміналістичні лабораторії, спецпідрозділи (тактичні, контртерористичні тощо). Вже багато десятиліть підрозділ успішно поєднує традиції, інновації та практичний підхід у підготовці своїх кадрів. Вивчення структури, змісту та методів підготовки ККП відкриває нові можливості для вдосконалення навчального процесу в українських закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Канадська модель, заснована на інтенсивній практиці, етичному вихованні та постійному вдосконаленні, може стати основою для створення сучасної системи поліцейської освіти в Україні.

Для вступу до лав ККП для абітурієнтів висунуті такі вимоги: 1) бути громадянином Канади; 2) подати заявку можуть виключно повнолітні особи; 3) володіння англійською та/або французькою мовами; 4) мати водійське посвідчення Канади; 5) мати диплом про повну середню освіту; 6) відповідати психологічним стандартам, стандартам стану здоров'я, окремо виділяють стандарти слуху та зору, та необхідний рівень фізичної підготовки; 7) бути готовим носити вогнепальну зброю та застосовувати її чи

будь-яку іншу необхідну фізичну силу. А також інші вимоги, які вказані на офіційному сайті ККП [2].

Оцінювання фізичної підготовки курсантів ККП є важливим етапом відбору, що дозволяє визначити, наскільки кандидат готовий до виконання фізично складних завдань, які часто трапляються в поліцейській діяльності. Це випробування складається з чотирьох основних елементів, кожен із яких моделює типові ситуації, що можуть виникнути під час служби.

Перший етап – це переслідування пішки, де курсанти долають дистанцію в 500 метрів з кількома змінами напрямку. На пів дорозі вони мають подолати металеву сітку заввишки 1,4 м, що імітує фізичні бар'єри, які можуть бути під час затримання правопорушника.

Другий етап – фізичний контроль, де курсант повинен поперемінно штовхати і тягнути спеціальні сани з опором у 37 кг. У середині вправи курсант має лягти на землю і знову піднятися у повний зріст. Завершується етап перетягуванням манекена із застосуванням сили, що відповідає 54 кг. Цей етап проходить без зупинок, що моделює ситуації, які вимагають витривалості та швидкого реагування.

Третій етап – надання екстреної допомоги. Спершу курсанти завантажують у кузов вантажівки 15 об'єктів вагою по 23 кг кожен, які мають різну форму. Потім потрібно пробігти 50 м, підняти вантаж, що імітує половину носилки з дорослою людиною, і перенести його. Це завдання повторюється тричі, і вся вправа виконується на час.

Четвертий, заключний етап – виконання завдання з високим пріоритетом. Курсанти вдягають бронежилет, беруть у руки вагу 4,5 кг і біжать 150 м, підіймаються на два прольоти сходів, після чого завершують вправу коротким фінішним спринтом. Це завдання необхідно виконати за 90 с [3].

Отже, фізичне тестування в ККП не лише оцінює загальну витривалість курсантів, а й відображає реальні вимоги служби, що робить його важливою складовою підготовки сучасного поліцейського.

В Канаді підготовка поліцейських здійснюється за чітко визначеними стандартами, що забезпечують єдність та якість освітнього процесу. Королівська канадська кінна поліція здійснює підготовку своїх офіцерів через інтенсивну 26-тижневу програму для кадетів у двох основних навчальних закладах: Тренінгова академія (Реджайна, Саскачеван) та Поліцейський коледж Канади (Оттава, Онтаріо) [4]. Навчання проводиться англійською та французькою мовами, навчальні дні розпочинаються о 6:00 ранку і можуть тривати до вечора, з додатковими практичними завданнями.

Кадети підпорядковуються суворій дисципліні та після завершення академічного курсу продовжують ще пів року практичного навчання в межах наставницької програми «Польовий коучинг», де вони виконують щоденні поліцейські обов'язки під наглядом досвідченого наставника. Це забезпечує плавний перехід від теоретичного навчання до практичної діяльності та

сприяє закріпленню набутого досвіду. Також вони отримують стипендію в розмірі 500 доларів на тиждень, що зобов'язує їх відпрацювати в ККП не менше двох років, інакше стипендія підлягає поверненню [5].

Навчальна програма містить 785 годин занять, які охоплюють: поліцейські прикладні науки, тактику самозахисту, водіння спецтранспорту, вогневу підготовку, фізичну підготовку, корпоративну етику та стройову підготовку, інші практичні вправи та іспити.

Програми підготовки поліцейських в Канаді мають виражену практичну спрямованість, а саме: методи навчання включають інтерактивні заняття, практичні сценарії, рольові ігри, дослідження, групову роботу та дискусії, що формують високий рівень професіоналізму й адаптації до реальних ситуацій [6].

Досвід підготовки поліцейських у Канаді, зокрема в ККП, пропонує низку корисних підходів, які можуть бути успішно адаптовані в Україні. У Канаді на законодавчому рівні визначено статус поліцейських навчальних закладів та запроваджено єдині стандарти підготовки. В Україні, хоча й існує категорія закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, проте відсутнє типове положення про їхню діяльність, зокрема в якому були б враховані особливості їх навчальної, наукової та фінансової діяльності, що ускладнює формування єдиних підходів до організації освітнього процесу. Крім того, хоч і затверджено державний освітній стандарт первинної професійної підготовки поліцейських, він стосується переважно базового рівня початкової служби та не охоплює загальної навчальної програми для здобуття ступенів вищої освіти [7]. Це суттєво відрізняється від канадського підходу, де стандарти застосовуються до всіх рівнів поліцейської освіти – від базової підготовки до підвищення кваліфікації та спеціалізованого навчання.

Тож автори наголошують на нагальній потребі у розробці чітких стандартів вищої освіти для спеціальностей «Право» та «Правоохоронна діяльність» із дотриманням принципу спеціалізації [8, с.117].

Важливим аспектом є те, що канадські поліцейські програми мають високу частку прикладних дисциплін (до 75 %). В українських ЗВО МВС варто скоротити загальноосвітні дисципліни, що не відповідають профілю підготовки, і збільшити частку професійно-орієнтованих курсів, розроблених у співпраці з практичними підрозділами.

У ККП є обґрунтована та методично структурована процедура співбесіди, що оцінює готовність кандидата до служби. В Україні доцільно запровадити аналогічні методичні рекомендації з чіткими критеріями оцінювання. На сьогодні в Україні, зокрема в Дніпровському державному університеті внутрішніх справ (ДДУВС), вже є механізм вступу до закладу освіти за результатами співбесіди. Це відкриває можливість враховувати особисті якості абітурієнта, що не завжди повноцінно оцінюються через стандартні тести. Проте нинішня форма співбесіди часто обмежується загальними запитаннями в галузі права і не завжди орієнтована на специфіку

майбутньої служби.

Варто звернути увагу на канадський підхід, де співбесіда є важливим і обов'язковим етапом відбору до Королівської канадської кінної поліції. Вона проводиться на основі чітко розроблених методичних рекомендацій і має на меті визначити не лише рівень знань кандидата, а й його мотивацію, психологічну стійкість, навички міжособистісної комунікації та фізичну готовність.

Зважаючи на сучасні виклики, що стоять перед системою підготовки поліцейських кадрів, в Україні доцільно запровадити співбесіду як обов'язковий етап вступу до закладів вищої освіти системи МВС. Така співбесіда має базуватися на чітко визначеній структурі, методиці проведення та єдиних критеріях оцінювання. Вона повинна передбачати комплексну перевірку мотивації, психологічної готовності, базових знань і уявлень про службу, що дасть змогу вже на стартовому етапі відібрати найбільш вмотивованих і придатних кандидатів.

Насамперед важливо оцінювати мотивацію абітурієнта та його розуміння суті служби в поліції. Це дозволяє виявити, наскільки усвідомлено кандидат вибрав професію, чи розуміє її соціальне значення, пов'язану з нею відповідальність і моральне навантаження. Служба в поліції – це не просто робота, а стиль життя, що вимагає відданості, самодисципліни та готовності до служіння суспільству. Наступним важливим компонентом є визначення рівня уявлень про фізичну підготовку та службову витривалість. Абітурієнт повинен хоча б у загальних рисах розуміти, які фізичні вимоги ставляться до поліцейського, які навантаження та тренування його очікують, і бути готовим до цього як фізично, так і морально. Водночас пропонується звернутися до практики Канади щодо перевірки фізичних здібностей абітурієнтів: на відміну від традиційних вітчизняних підходів, які здебільшого базуються на загальних нормативних вимогах (наприклад, біг на дистанцію та швидкість, комплексно-силова вправа тощо), канадська модель передбачає виконання практично-орієнтованих завдань, які моделюють реальні ситуації зі службової діяльності.

Не менш важливим є вивчення рівня психологічної стійкості, зокрема здатності абітурієнта діяти в умовах стресу, ухвалювати рішення в кризових ситуаціях і зберігати самоконтроль у конфліктному середовищі. Цей компонент має велике значення, адже професія поліцейського передбачає постійне емоційне навантаження, тиск і непередбачувані ситуації. Крім того, співбесіда повинна містити блок запитань щодо знань базових етичних норм та законодавчих принципів. Це дозволить оцінити правову обізнаність абітурієнта, рівень його моральної зрілості та готовності діяти в межах закону.

Співбесіду доцільно проводити за участю відбіркової комісії, до складу якої мають входити представник керівництва ЗВО системи МВС, офіцер-практик, психолог, фахівець з підготовки кадрів або викладач профільних

дисциплін, а в разі потреби – юрист чи фахівець з етики. Такий підхід забезпечить комплексну, всебічну оцінку кандидата та дозволить сформувати якісне освітнє середовище, орієнтоване на підготовку вмотивованих, стійких і добросовісних майбутніх поліцейських.

Не менш важливою є поетапна підготовка поліцейських з інститутом наставництва. У ККП первинна підготовка триває 1 рік: 6 місяців у академії та 6 місяців у підрозділі з наставником. В Україні варто встановити оптимальний мінімальний термін первинної підготовки на рівні 850 академічних годин (7,5 місяців) та додати 4,5 місяці практики перед самостійним виконанням службових обов'язків [8, с. 119].

Застосування окремих елементів цього досвіду в умовах України є не лише доцільним, але й необхідним для посилення професіоналізму, мотивації та відповідальності майбутніх працівників поліції. Українським освітнім закладам системи МВС треба орієнтуватися на чітко визначені стандарти, поглиблювати співпрацю з практичними підрозділами, удосконалювати систему співбесіди як етапу відбору, а також розвивати наставництво в межах службової підготовки.

Впровадження таких підходів сприятиме створенню нового покоління поліцейських – підготовлених, вмотивованих і здатних ефективно реагувати на сучасні виклики у сфері безпеки та правопорядку.

Список використаних джерел

1. Royal Canadian Mounted Police Act. URL: <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/R-10> (дата звернення: 09.04.2025).
2. Become an RCMP officer: Before you apply. URL: <https://rcmp.ca/en/careers-rcmp/police-officer-careers/become-rcmp-officer-before-you-apply#s1-1> (дата звернення: 09.04.2025).
3. Physical standards to become an RCMP officer. URL: <https://rcmp.ca/en/careers-rcmp/police-officer-careers/physical-standards-become-rcmp-officer> (дата звернення: 09.04.2025).
4. Canadian Police College. URL: <http://www.cpc.gc.ca/en> (дата звернення: 08.04.2025).
5. Cadet training. URL: <http://www.rcmp-grc.gc.ca/en/cadet-training> (дата звернення: 08.04.2025).
6. Cadet Training Program brief overview. URL: <http://www.rcmp-grc.gc.ca/depot/ctppfc/index-eng.htm> (дата звернення: 08.04.2025).
7. Про затвердження Державного освітнього стандарту з професії «Поліцейський (за спеціалізаціями)» та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 21.06.2018 № 669 : наказ від 08.03.2024 № 299. URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/916/91624/65ef084ad390f187415364.pdf> (дата звернення: 09.04.2025).
8. Бугайчук К. Л., Гончаренко І. Б., Михайлова Ю. О. Закордонний досвід підготовки кадрів для сил сектору безпеки та можливості його використання в Україні : науково-метод. рек. Харків : НУВС, 2016. 120 с.